

מחודדים

ת"ר ושננתם שיהיו דברי תורה מחודדים נפיק (קידושין 5).

מערכת: 073-249-0403
sikumhadaf12@gmail.com

לע"נ

הגה"ח ר' פינחס רוזנבוים זצ"ל
נלב"ע כ"ו ניסן תשע"ז

גליון
275

דבר המערכת

הדרן עלך מסכת נדרים

והכרה שהיה לו בשעת הקבלה וכמו שמבואר בספר עמוד העבודה.

כי לאחר שבא לו לאדם הכרה שהנהגה מסיימת נחוצה לו לעבודת השם יתברך אף שאינו מחויב מצד הדין לעשותה או להיפך שברור לו לאדם שצריך לעשות הרחקה כדי שלא יכשל בדבר איסור או עבירה אף שאותה הרחקה אינה איסור, תהא הנהגה זו חמורה עליו כמו מצוה או איסור דאורייתא, לאחר שנתברר לו בבהירות שזה רצון השם ואם כן איננה שונה משאר מצוות השם יתברך שהם רצונו יתברך ואם כן גם בעשיה זו או בהרחקה זו יש רצון השם יתברך, וכמו שמפורש בפסוק 'לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה' כח הקבלה - הוא כח ההכרה בשעת הקבלה וכמו שפירש רש"י ז"ל בשמות פרק י"ט פסוק ה' 'ועתה' אם תקבלו עליכם יערב לכם מכאן ואילך.

'מסכת נזיר'

במקום שנחשוב שבאופן טבעי זה מעורר את האדם להתרחק מעצת היצר הרע, מלמדת לנו כאן הגמרא שאדרבה זה משפיע על האדם קרירות ומקרב אותו ליצר הרע.

ואיך יכול להתגבר עליו שלא יכשל באיסור כמו אחרים אלא כמו שמבואר בספר פרי הארץ להרב הקדוש מוויטעפסק פרשת נשא שיתחזק ביתר שאת ויוסיף על עצמו נדרים וסייגים ולהתרחק משערי היתר שיכולים להגיע לשערי איסור...

כתב הרמב"ן באיגרת: 'וכאשר תקום מן הספר תחפש באשר למדת, אם יש בו דבר אשר תוכל לקיימו'

הבה נתבונן !!!

בעזרת השם יתברך בתחילת חודש שבט אשר בהם הואיל משה לבאר את התורה בשבעים לשונות כדי שכל אחד ידע על בוריו לימודו באר היטב.

נצא מהמסכתא אשר כל כולו מלמד כלל חזק - 'כח של נדר הוא כח הקבלה', וכח הקבלה תלוי בהכרה וברצון שאם הוא מכיר בשעת הקבלה את גודל נחיצות העניין לנדר ולגדור על עצמו מדבר מסויים, רצון זה והכרה זו עומדת לו לכח ותוקף לעמוד על נדרו אפילו שקשה לו, על ידי שנזכר את הבהירות

חביבה מצוה בשעתה שמתחילים מסכת זו בימי השובבי"ם המסגולים וכמו שלומדים בתחילת המסכת 'הרואה סוטה בקלקולה יזיר עצמו מן היין' זה מלמד לנו על העבודה המיוחדת בשבועות אלו.

שפיתויי היצר בהנאת עולם הזה רבים הם ויש להם השפעה ישירה על האדם. שפשוט הוא שלא רק אם רואה אדם שיצרו מתגבר עליו בכל יום יגדור את עצמו שלא יפול בעצת היצר שמתגבר עליו להכשילו. אלא גם כשרואה שאחרים מתקלקלים ונופלים ברשת היצר הרע מתוך פיתויי העולם הזה

אמר: יודע אני שיכול בעל להפר אך לא ידעתי שזה מן הנדרים שהבעל מפר - לרבי מאיר לא יפר ביום שנודע לו שיכול להפר, שמקצת ידיעה שהייתה לו ביום ששמע הנדר - שהבעל מפר נדרי אשתו - נחשבת ידיעה, והוא יום שמעו [ואז יכול להפר. ויש מפרשים שבין ביום שמעו אינו מפר - כיון שלא ידע שיש הפרה לנדר זה, ובין ביום שנודע לו -

נדרים דף פ"ח. שב"ק פר' וארא
כ"ח טבת תשפ"ג

דף פ"ח - ע"א

משנה. בעל שאמר: יודע אני שנדרים שנדרה אשתי הם נדרים אך לא ידעתי שבעל יכול להפר נדרי אשתו - יפר ביום שנודע לו שיכול להפר, שהוא יום שמעו.

עשי, שאז אינו קנוי לה לכל דבר אלא למה שתרצה, ואין בעלה זוכה בה].

עירוב המתיר לבני החצרות לטלטל במבוי, נעשה על ידי שמניח באחד מבתי המבוי חבית של יין שכל בני המבוי שותפים בה, ואז נעשה המבוי רשות אחת לכולם, ומזכה החבית לכל אחד מבני המבוי על ידי בנו ובתו הגדולים או עבדו ושפחתו העבריים, אך לא על ידי בנו ובתו הקטנים ועבדו ושפחתו הכנעניים - שידם כידו ואינם יכולים לזכות מידו לאחרים. ועל ידי אשתו - אם יש לה חצר באותו מבוי [שנפלה לה בירושה בעודה ארוסה, וכתב לה בעלה דין ודברים אין לי בנכסין], אף לרבי מאיר שיד אשה כיד בעלה, יכול לזכות על ידה, שמודה רבי מאיר שמתנה שנותן לו בעל היא זוכה בה, ומיגו שזוכה לעצמה זוכה גם לאחרים, אך אם אין לה חצר ואין זו זכיה אלא לאחרים, אינו יכול לזכות על ידה.

גדרים דף פ"ט. יום א' פרשת בא כ"ט טבת תשפ"ג

יום זה הוקדש לעילוי נשמת

מרת שינדל חיה חוה גאסט ע"ה בת הר"ר

משה רוזנבאום ז"ל

נלב"ע כ"ט טבת תשע"ד

ת. נ. צ. ב. ה.

דף פ"ט - ע"א

משנה. 'ונדר אלמנה וגרושה יקום עליה' - שאם אמרה 'הריני נזירה לאחר שלושים יום', אף על פי שנשאת בתוך שלושים יום קודם חלות הנדר, אינו יכול להפר, שזכות הפרה תלויה ביום שנדרה ולא ביום חלות הנדר, ולכן נדרה והיא ברשות הבעל, כגון שאמרה הריני נזירה לאחר שלושים והפר לה בעלה, אף על פי שנתאלמנה או נתגרשה בתוך שלושים יום הרי זה מופר.

נדרה ביום שנשאת ונתגרשה בו ביום, והחזירה בו ביום בנישואים - אין בעלה יכול להפר לה, שאין הבעל מיפר בקודמים. התארסה בו ביום - אין אביה וארוסה יכולים להפר לה, שמשנשאת שוב אין לאביה רשות בה אף אחר שנתגרשה.

'הריני נזירה לכשאנשא' ונשאת, או 'הריני נזירה לכשאתגרש' ונתגרשה - לרבי ישמעאל זכות הפרת הבעל תלויה בשעת חלות הנדר,

שכבר אינו 'יום שמעו'. לחכמים - יפר ביום שנודע לו שיכול להפר נדר זה, שכיון שלא ידע שיכול להפר נדר זה, לא נחשב יום שמיעה.

בחייב גלות להורג בשוגג נאמר 'בלא ראות' - לרבי יהודה: היינו פרט לסומא, שאי אפשר לומר שבא לרבות סומא, שזה אפשר לדעת מהאמור 'ואשר יבא את רעהו ביער' - כל מי שיכול להיכנס ליער, וגם סומא, ובהכרח 'בלא ראות' היינו מי שרואה במקום אחר ורק כאן לא ראה. לרבי מאיר - אי אפשר לומר שבא למעט סומא, שזאת אפשר ללמוד מהאמור שחייב גלות הוא דווקא במי שהרג 'בבלי דעת', והיינו מי שיכול לדעת ורק כאן לא ידע, ולהוציא סומא שאינו יכול לידע ולכוויין מקום חבירו, ובהכרח 'בלא ראות' בא לרבות סומא, שגם הוא חייב גלות אם הרג בשוגג. [שמיעוט אחר מיעוט ריבוי הוא].

משנה. המדיר חתנו מליהנות ממנו, ורוצה לתת מעות לבתו - אומר לה: 'הרי המעות האלו נתונים לך במתנה, ובלבד שלא יהא לבעלך רשות בהן, אלא מה שאת נושאת ונותנת בפיך', ודווקא שאמר שתי הלשונות אין לבעלה רשות בהם [שאז אינה זוכה רק כשנותנת בפיה, ואז אין הבעל יכול לזכות בהם. ולכן אם הקנה לה אותם לתשמיש אחר, כגון שתקנה בגד ותתכסה בו, זוכה הבעל כשמתכסה בו. וי"א שכל שייחד לו אותם לתשמיש מיוחד, כיון שלא הקנה לה לגמרי אלא לאותו דבר, אין הבעל זוכה]. אבל אמר רק 'ובלבד שלא יהא לבעלך רשות בהם' - הבעל זוכה בהם, ולכן אסור האב ליתן לה, שמשנתנו כדעת רבי מאיר שיד אשה כיד בעלה. ואף אם הוסיף ואמר מה שתרצי עשי - אינו מועיל. [ודווקא במקנה לה מעות, אבל מזונות יכול ליתן לה ואין הבעל זוכה בהם].

דף פ"ח - ע"ב

רב פסק כרבי מאיר שיד אשה כיד בעלה, ואם נתן לה אחר מתנה אף אם אמר לה על מנת שאין לבעלך רשות בה זוכה בה הבעל, ושמזאל פסק כחכמים, שאין אומרים יד אשה כיד בעלה. [הנגיד רבינו שמזאל הלוי בשם רב עמרם גאון ז"ל והרמב"ן פסקו כשמזאל, כיון שהלכה כמותו בדינים, וגם משום שכן סוברים חכמים והלכה כרבים. ר"ת והראב"ד פסקו כרב, כיון שרב ושמזאל נחלקו לענין גדרים שהם איסור, והלכה כרב באיסורים. והרמב"ם פוסק כשמזאל, אך הצריך שיאמר ב' לשונות - על מנת שאין לבעלך רשות בהם, ומה שתרצי

דף צ' - ע"א

אמרה: 'קונם שאיני נהנית לאבי ולאביך', ותלתה הנדר בתנאי 'אם עושה אני על פיך' - לחכמים יכול הבעל להפר, אף שהנדר לא חל עד שתעשה על פיו, כיון שבין כך אסורה מאביו או אביה שזהו עינוי נפש, או שאוסרת בעלה שהוא בינו לבינה, ואע"פ שהנדר הוא עינוי נפש והתנאי הוא בינו לבינה. וכל שכן באמרה 'נטולה אני מן היהודים אם משמשתך' - שבין אם תשמש הרי תיאסר בתשמיש והרי זה בינו לבינה, ובין אם תמנע מתשמיש הרי זה בינו לבינה. ולרבי נתן - בשני האופנים לא יפר, כיון שעדיין לא חל הנדר.

שאלת חכם על נדר בתנאי, קודם שנתקיים התנאי וחל הנדר -

לרבא בדעת רב אחא ב"ר הונא: כשם שנחלקו חכמים ורבי נתן בהפרה, כך נחלקו בשאלת חכם.

לרב פפי: לדברי הכל אין חכם מתיר אלא אם חל הנדר, שנאמר 'לא יחל דברו' שפירושו שלא יעקור חלות נדרו, ומפסוק זה דרשו - הוא אינו מיחל אבל אחרים מיחלים לו, והיינו דווקא אחר חלות הנדר.

לרבינא בשם רב פפי: לכו"ע חכם מתיר, שנאמר 'דברו' - הדיבור עצמו קודם חלות הנדר. ופרכו שיטה זו מברייתא. [להלכה: בהפרה - הלכה כחכמים שמפר גם קודם חלות הנדר בתנאי שעשויה לעבור עליו. בשאלת חכם - הלכה כרבי נתן שאין שאלה קודם הנדר, ונחלקו הראשונים בנדר התלוי בימים].

דף צ' - ע"ב

משנה . בראשונה אמרו ג' נשים יוצאות ונוטלות כתובה:

א. אשת כהן האומרת לבעלה נאנסתי ונאסרתי עליך.

ב. שמים יעידו ביני לבינך שאינך יורה כחץ [ובאה בטענה שרוצה ילדים - אף שאינה מצווה על פריה ורביה, רוצה היא שיעזרו לה בזקנותה].

ג. נטולה אני מן היהודים, שמכך שאוסרת עצמה על כולם מוכח שבאמת קשה לה. לאחר שראו שיש חשש שאומרת כן מפני שנתנה

וכל שאז היא תחתיו יכול להפר, שנאמר 'ונדר אלמנה וגרושה' וגו', והיינו חלות הנדר. לרבי עקיבא זכות הפרתו תלויה אם היא תחתיו בשעת אמירת הנדר, שנאמר 'כל אשר אסרה על נפשה', והיינו בשעה שאוסרת עצמה.

מה ששינינו במשנה שזכות הפרת הבעל תלויה בזמן אמירת הנדר ולא בזמן חלותו -

לרב חסדא: היינו כדעת רבי עקיבא, אבל לרבי ישמעאל שהולכים אחר שעת חלות הנדר, אלמנה וגרושה שנדרה בנזירות לאחר שלושים יום, ונשאת בתוך שלושים יום - בעלה יכול להפר לה, ואם נדרה נזירות בהיותו תחתיו על לאחר שלושים יום, ונתגרשה בתוך שלושים - אינו מפר לה.

לאביי: לרבי ישמעאל תלוי בשעת חלות הנדר רק כשתלתה הנדר בנישואין או בגירושין, כיון שאי אפשר שהאמירה והחלות יהיו ברשות אחד, מה שאינו כן בדין המשנה שחלות הנדר תלוי במנין ימים, ואפשר שתהא האמירה והחלות ברשות אחד, מודה רבי ישמעאל שהולכים אחר שעת האמירה ולא אחר שעת החלות. [הלכה כרבי עקיבא].

מה ששינינו בפרק עשירי 'זה הכלל כל שלא יצאה לרשות עצמה שעה אחת, אביה ובעלה מפירים נדריה' - היינו שגם עם הלך האב עם שלוחי הבעל, או שהלכו שלוחי האב עם שלוחי הבעל, אם היא נערה ארוסה, אביה עדיין מפר נדריה עם הבעל.

מה ששינינו במשנתנו 'זה הכלל כל שיצאה לרשות עצמה שעה אחת, אינו יכול להפרי' - היינו שאם מסרה האב לשלוחי הבעל, או שמסרה שלוחי האב לשלוחי הבעל, שוב אין לאב רשות בה.

דף פ"ט - ע"ב

משנה . יתומה, בוגרת, ונשאת ונתגרשה - נדריהם קיימים, שאינה ברשות אביה להפר נדריה. ופירש רבי יהודה שאפילו נשאת כשהיא קטנה יוצאת מרשות אביה. וכדי לחדד התלמידים מנה רבי יהודה תשע נערות, בכל אחת מאלו ג' אופנים.

משנה . אמרה: 'קונם שאיני נהנית לאבי ולאביך אם עושה אני על פיך', או 'איני נהנית לך אם עושה אני לאבי ולאביך' - לחכמים: כיון שאי אפשר שלא תהנה מהם או שלא תעשה להם הרי זה יכול להפר. (בסיכום דף צ' יתבאר שיטת רבי נתן בזה).

עיניה באחר, אמרו: האומרת שנאנסה - תביא ראייה לדבריה. השמים ביני לבינך - יעשה סעודה ופייעסה. נטולה אני מן היהודים - יפר חלקו, ועל השאר תישאר באיסורה. [מה שלא חששו לאיסור באומרת שנאנסה: א. י"א שאמנם מעיקר הדין אסורה לו, אך חכמים התירו משום מיגדר מילתא. ב. לר"ן: כל האומרת כך הפקיעו חכמים קידושיה, וממילא נמצא שנאנסה בעודה פנויה ולא נאסרה על בעלה. ג. אחרים תירצו: מעיקר הדין אינה נאמנת להפקיע שעבודה, אלא שלמשנה ראשונה האמינו משום שאילו אינו אמת לא הייתה מזלזלת בעצמה לומר שנאנסה, ומשנה אחרונה העמידו על עיקר הדין שאינה נאמנת].

אשר כהן שאמרה לבעלה טמאה אני - לרב ששת: אוכלת בתרומה, שאם תיאסר יוציאו לעז על בניה. לרבא: אסורה, שאין חשש לעז כשאוכלת רק חולין, שיאמרו שהוא משום שאין לה תרומה. ומודה רב ששת שאם נתאלמנה או נתגרשה אינה אוכלת, שאין חשש לעז, שיאמרו עכשיו נאנסה.

אמרה לבעלה גרשתני - לרב המנונא: אפילו לפי משנה אחרונה שאינה נאמנת לומר טמאה אני לך, היינו משום שמשקרת שיודעת שאין בעלה יודע, אבל גרשתני יודע, וחזקה אין אשה מעיזה פניה בפני בעלה. והגם שאינה נאמנת לומר שמים ביני לבינך, היינו משום שרק היא יודעת שאינו יורה בחץ ולא הוא. לרבא: אפילו למשנה ראשונה שנאמנת לומר טמאה היא, היינו משום שבזיון ופגם לומר כך, אבל 'גרשתני' אפשר שמחמת כעס שיש לה עליו מעיזה כנגדו. [הלכה כרב המנונא שנאמנת, וכיון שנאמנת על הגירושין מקבלת גם כתובתה, שכך הוא מדרש כתובה שכל שיכולה להינשא לאחר מקבלת כתובתה, ודווקא עיקר כתובה ולא תוספת כתובה. והאומרת אינו נזקק לי כלל - נאמנת כדין האומרת גרשתני, כיון שבעלה יודע אינה מעיזה].

אשת כהן שאמרה לבעלה טמאה אני - לרב ששת: אוכלת בתרומה, שאם תיאסר יוציאו לעז על בניה. לרבא: אסורה, שאין חשש לעז כשאוכלת רק חולין, שיאמרו שהוא משום שאין לה תרומה. ומודה רב ששת שאם נתאלמנה או נתגרשה אינה אוכלת, שאין חשש לעז, שיאמרו עכשיו נאנסה.

רב נחמן התיר אשת כהן לבעלה אף שהנהגתה עמו הוכיחה שנאנסה תחתיו - שחוששים שמא עיניה נתנה באחר.

נדרים דף צ"א. יום ג' פרשת בא
ב' שבט תשפ"ג

דף צ"א - ע"ב
רבא התיר אשה, שכשהגיע בעלה לביתו יצא הנואף מביתה ופרץ הגדר וברח - שאילו עבר עמה עבירה היה מתחבא כדי שלא יראה קלונו. וכן התיר אשה שהנואף מנע בעלה מאכילת שחליים שטעם מהם נחש ומסוכנים הם - שאילו עבר עמה עבירה היה רוצה שיאכלם בעלה וימות, ואין אומרים שאדרבה רוצה שיחיה, כדי שתהא לו 'מים גנובים'. [ואף בלא טעמים אלו הנשים מותרות, שאין האשה נאסרת על בעלה אלא בקינוי וסתירה, אכן משום שבעל נפש ראוי לחוש לעצמו כדי לצאת ידי שמים גם בלא קינוי וסתירה, לכן הוצרכו ללמד שבמקרים אלו אין לחוש לכך].

יום זה הוקדש לזכות ידידנו היקר
יוחנן בן מרים לאה
לזכות והצלחה וסייעתא דשמיא בכל
הענינים

הדרן עלך פרק ואלו נדרים
וסליקא לה מסכת נדרים

דף צ"א - ע"א
אשת כהן שנאנסה יש לה כתובה, שאין האיסור אלא מצדו מחמת כהונתו, ומזלו גרם כן, וכמו שמוכח ממשנתנו שג' נשים יוצאות ונוטלות כתובה, ואחת מהן היא 'אומרת טמאה אני לך', ובהכרח מדובר באשת כהן שנאנסה, שאילו ברצון אינה נוטלת כתובה, ואשת ישראל שנאנסה אינה יוצאת.

